

Sygn. akt I C 235/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2016 r.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Nowym Targu, I Wydział Cywilny:

B. W.

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2016 r. w Nowym Targu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. K., Ł. K. i E. P.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

w przedmiocie wniosku powodów o zwolnienie w całości od kosztów sądowych

postanawia:

I. zwolnić powoda A. K. od opłat sądowych - w całości,

II. oddalić wniosek powoda A. K. w pozostałej części,

III. oddalić wniosek powoda Ł. K. – w całości,

IV. oddalić wniosek powódki E. P. – w całości.

UZASADNIENIE

Powodowie złożyli wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych w całości w sprawie o zapłatę tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej, określając jednocześnie wartość przedmiotu sprawy: A. K. na kwotę 68 000 zł, Ł. K. na kwotę 24 000 zł, E. P. na kwotę 24 000 zł

Opłaty sądowe od pozwu w niniejszej sprawie zgodnie z art. 18 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398) wynoszą: 3 400 zł od pozwu A. K. i po 1 200 zł od pozwów E. P. i Ł. K..

Zgodnie z pozwem i oświadczeniami o stanie rodzinnym, majątku, dochodach, źródłach utrzymania i dołączonych do nich dokumentami A. K. ma 61 lat, E. P. - 35 lat, a Ł. K. - 27 lat. Wszyscy są współwłaścicielami działki o powierzchni 0,10 ha zabudowanej domem mieszkalnym o powierzchni 200 m² o wartości około 300 000 zł. Ponadto są współwłaścicielami nieruchomości rolnej o powierzchni 3 ha i 0,50 ha nieruchomości leśnej (udziały 4/6, 1/6, 1/6 – odpowiednio A. K., E. P. i Ł. K.). A. K. nie ma poza wymienionym innego majątku. Utrzymuje się sam z renty w wysokości 860 zł na miesiąc. Na jego wydatki składają się opłaty za media w wysokości 622 zł i koszty zakupu żywności oraz ubrania w wysokości 238 zł. Powód od 2014 r. leczy się w poradni odwykowej.

Ł. K. ma na utrzymaniu żonę. Mieszka z żoną w Austrii. Zarabia 6000 zł (około 1 300 euro). Zgodnie z oświadczeniem żona nie ma żadnego dochodu. Na mieszkanie i media wydaje 500 euro, na żywność i ubiór – 700 euro. Oprócz w/w nieruchomości posiada jedynie samochód osobowy O. (...) z 2010 r. o wartości około 40 000 zł.

E. P. ma męża i dwoje dzieci w wieku 13 i 8 lat. Ma wyżej wymienione nieruchomości we współwłasności z ojcem i bratem. Niezależnie od tego jest właścicielką wraz z mężem domu mieszkalnego o powierzchni 250 m² położonego na działce o powierzchni 0,15 ha o wartości około 500 000 zł oraz działki budowlanej o powierzchni 900 m². Posiada samochód osobowy H. (...) z 2004 r. o wartości około 25 000 zł. Jedynym żywicielem rodziny jest mąż T. P.. Pracuje on w (...). Zarabia miesięcznie 1 600 euro. Na miesięczne wydatki rodziny składają się raty dwóch kredytów hipotecznego i samochodowego w wysokości łącznej 1 950 zł, rata kredytu na zakup łódki – 186 zł, media – 806 zł, zakup żywności i ubrania – 1 500 zł, opłata za wynajem mieszkania w Austrii – 1 200 zł, dojazdy T. P. do Polski - 800 zł.

W myśl z art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Stosownie zaś do art. 101 ust. 1 tej ustawy Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych jest instytucją wyjątkową i stanowi pomoc państwa dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Może być stosowane w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją uzasadnione powody do przerzucenia ciężaru dotyczącego danej osoby na współobywateli. Niemożność poniesienia kosztów sądowych w całości lub w części, musi mieć przy tym charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu. Trzeba zaś przypomnieć, że koszty sądowe mają zasadniczo zwrotny charakter, w tym sensie, że w razie wygrania procesu podlegają one zasądzeniu od strony przegrywającej na rzecz strony zwycięskiej (art. 98 k.p.c.). Jednakże w sytuacji, gdy dochodzi do oddalenia powództwa i braku obciążenia tymi kosztami strony przeciwnej, koszty te przechodzą na współobywateli.

Zdaniem referendarza powód A. K. zasługuje jedynie na częściowe zwolnienie od kosztów sądowych, to jest w zakresie opłat sądowych.

Powód ma stałe dochody, których wypłata jest zagwarantowana przez Państwo, niemniej nie są one zbyt wysokie. Opłata od pozwu (i ewentualnie od apelacji) jest niemal czterokrotnie wyższa od dochodów powoda, które utrzymują się na poziomie wystarczającym do zabezpieczenia jedynie podstawowych potrzeb egzystencjonalnych. Stąd uznano, że powód nie będzie w stanie uiścić opłat sądowych w niniejszym postępowaniu.

Jednocześnie wzięto pod uwagę, że powód domaga się od strony pozwanej sporej kwoty pieniężnej. W związku z tym uznano, iż winien choć w części partycypować w ponoszeniu kosztów sądowych zainicjowanej przez siebie sprawy, w tym powinien liczyć się również z koniecznością poniesienia kosztów związanych bezpośrednio z dochodzonym przez niego roszczeniem, a to w szczególności opinii biegłych. Koszty opinii biegłego psychologa, czy biegłych lekarzy zazwyczaj nie są znaczne i w kontekście posiadanego majątku (nieruchomości rolne i leśne) oraz czasu, który ma na przygotowanie się do tych wydatków uznano, że konieczność ich poniesienia nie spowoduje uszczerbku w utrzymaniu powoda, tym bardziej że brak jest przesłanek, dla których koszty związane bezpośrednio z przedstawieniem dowodów istotnych w sprawie miałby ponosić Skarb Państwa (podatnicy), a nie osoba wywodząca roszczenie.

Oceniając sytuację majątkową Ł. K. i E. P. stwierdzono natomiast, że nie zasługują oni nawet w części na zwolnienie od kosztów sądowych.

Ł. P. pracuje w Austrii. Powód miesięcznie zarabia 1 300 euro. Opłata od pozwu ciężąca na powodzie (1 200 zł) jest pięć razy mniejsza od jego zarobków. Nosząc się z zamiarem wytoczenia powództwa powód, zdaniem orzekającego mógł poczynić oszczędności, które zabezpieczyłyby tę opłatę. Na możliwość poczynienia tych oszczędności wskazuje treść złożonego oświadczenia majątkowego, z którego wynika, że dochody powoda są o 100 euro większe od jego comiesięcznych wydatków. Sto euro to około 435 zł, a to oznacza, że odłożenie takiej kwoty przez trzy miesiące zabezpieczyłoby należną opłatę od pozwu. Jak wyżej wspomniano wydatki w niniejszej sprawie nie są znaczne. Poza tym strona ma jeszcze czas, by przygotować się na ich uiszczenie.

Nie znajduje również uzasadnienia pozostawanie żony powoda bez pracy. Ł. K. nie ma dzieci, jego żona mieszka razem z nim w Austrii. Podjęcie przez nią pracy na pewno polepszyłyby sytuację materialną powoda. Jeżeli powód dobrowolnie godzi się na utrzymywanie żony, nie może jednocześnie powoływać się na „prawo dla ubogich” i domagać się wsparcia finansowego ze strony Państwa.

Należy również podnieść, że powód ma duży i drogi samochód. Posiadanie takiego samochodu nie jest dowodem na brak środków finansowych, a wręcz przeciwnie. Ponadto strona, która ubiega się o zwolnienie musi szukać oszczędności na koszty sądowe w pierwszej kolejności w ramach swojego budżetu. Zamiana samochodu na mniejszy i tańszy na pewno pozwoliłaby powodowi sprostać obowiązkom fiskalnym ciążącym na nim w ramach niniejszego postępowania.

E. P. nie pracuje. Jedynym żywicielem rodziny jest jej mąż T. P.. Mają na utrzymaniu dwoje dzieci. Niezależnie od nieruchomości posiadanych przez nią we współwłasności z ojcem i bratem, wraz z mężem posiadają dom o powierzchni 250 m² oraz działkę budowlaną o powierzchni 900 m². Mąż zarabia miesięcznie 1 600 euro. Biorąc pod uwagę kurs euro (kurs NBP) w dniu orzekania jest to kwota około 6 960 zł. Zadeklarowane wydatki to kwota 6 400 zł. Superata dochodów nad wydatkami wynosi 540 zł. Jest to kwota, której odłożenie przez choćby pół roku w ramach przygotowywać do sprawy, zabezpieczyłoby pełne koszty niniejszego postępowania – opłaty i wydatki.

Przepis art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych określa poziom utrzymania dla ubiegającego się o zwolnienie od kosztów sądowych. Punktem odniesienia nie jest obecny, czy oczekiwany poziom życia, a poziom utrzymania koniecznego dla wnioskującego i jego rodziny. Zobowiązania kredytowe względem banków, na które wskazuje powódka nie mogą być traktowane preferencyjnie w stosunku do zobowiązań fiskalnych z tytułu kosztów sądowych. Nie ma żadnych powodów, aby opłaty sądowe będące należnościami Skarbu Państwa miały być regulowane w ostatniej kolejności. Podkreślić należy, iż zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego „długi prywatne strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych nie mają pierwszeństwa przed zobowiązaniami tej strony wobec Skarbu Państwa do pokrycia kosztów sądowych (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 1937 r. C. III.2490/36, Zb.Urz. 38/142). Zwrócić należy też uwagę, że nie można nazwać koniecznym kredytu hipotecznego zważywszy, że powódce przysługuje udział w prawie własności nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym. Fakt, że E. P. ma zaciągnięte kredyty wskazuje również na jej zdolność kredytową.

Nadto należy stwierdzić, że powódka ma zabezpieczone potrzeby mieszkaniowe. Jednocześnie ma działkę budowlaną, która może stanowić zabezpieczenie dla kosztów wytoczonej przez nią sprawy.

E. P. nie podniosła również żadnych argumentów, które usprawiedliwiłyby jej brak dochodów z wykonywanej pracy. Powódka ma dzieci w wieku szkolnym, które nie wymagają jej stałej opieki. Nie przedłożyła orzeczenia, z którego wynikałyby przeciwskazania do podjęcia zatrudnienia. W takim stanie rzeczy jej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie może powoływać się na prawo dla ubogich osoba, która nie podejmuje starań w kierunku polepszenia swojej sytuacji majątkowej.

Na marginesie należy również podnieść, iż powodowie są reprezentowani w postępowaniu przez zawodowego pełnomocnika z wyboru. Nigdzie przy tym nie zaznaczono, że pełnomocnik działa non profit. Posiadanie takiego pełnomocnika nie jest samodzielną przesłanką do oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, ale wskazuje na możliwość wygenerowania przez stronę oszczędności na zabezpieczenie należnego pełnomocnikowi wynagrodzenia.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie powołanych przepisów i na zasadzie art. 118 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

I C 235/16

1. Odnotować postanowienie z uzasadnieniem

2. Odpis postanowienia doręczyć pełnomocnikowi powodów bez pouczenia
3. K.. 7 dni.
4. Po prawomocności przedłożyć akta sędziemu referentowi